

**Національний університет водного господарства та
природокористування
Кафедра фінансів та економіки природокористування**

06-03-210

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

**до проведення практичних занять та
виконання самостійної роботи
з дисципліни «Формування місцевих бюджетів»
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за
спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
денної та заочної форм навчання**

Рекомендовано
науково-методичною
комісією за спеціальністю
072 «Фінанси, банківська
справа та страхування»
Протокол № 1 від 3.09.
2018р.

Рівне – 2018

Методичні вказівки до проведення практичних занять та виконання самостійної роботи з дисципліни «Формування місцевих бюджетів» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування» денної та заочної форм навчання / Мельник Л.М., Скаковська С.С. Рівне : НУВГП, 2018. – 19 с.

Упорядники:

Л.М. Мельник к.е.н., доцент кафедри фінансів та економіки природокористування.

С. С. Скаковська, ст. в. кафедри фінансів та економіки природокористування.

Відповідальний за випуск: Л. В. Мельник, к.е.н., професор, завідувач кафедри фінансів та економіки природокористування.

©Мельник Л.М., Скаковська С.С., 2018
© НУВГП, 2018

1. ЗАГАЛЬНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дані методичні вказівки розроблені для студентів денної та заочної форм навчання за спеціальністю 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Методичні вказівки мають за мету надати допомогу студентам у підготовці до практичних занять та складанні підсумкових модулів з дисципліни «Формування місцевих бюджетів».

В даній розробці наводяться основні питання підготовки студентів до практичних занять, задачі для вирішення, перелік тем самостійної роботи, питання гарантованого рівня знань, а також перелік рекомендованої літератури.

Оцінювання знань здійснюється за 100-бальною шкалою наступним чином: результати поточного контролю оцінюються за шкалою від 0 до 60 балів, підсумковий контроль – від 0 до 40 балів.

2. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Економічний зміст та значення регіональних бюджетів

Практичне заняття 1

Сутність місцевих бюджетів та етапи розвитку бюджетної системи України. Роль і функції регіональних бюджетів. Особливості формування місцевих бюджетів. Організація бюджетного процесу на місцевому рівні. Повноваження учасників бюджетного процесу.

Література [1, 3, 4, 7, 10,12, 13, 16, 19]

Тема 2. Доходи місцевих бюджетів та порядок їх формування

Практичне заняття 2

Загальний та спеціальний фонди місцевого бюджету. Перелік надходжень, що закріплюються за бюджетами місцевого самоврядування, обласних та районних бюджетів.

Література [1, 2,3, 4, 6, 12, 13, 14, 17, 18]

Практичне заняття 3

Надходження до спеціального фонду місцевих бюджетів. Склад доходів бюджету розвитку.

Література [1, 2,3, 4, 6, 12, 13, 14, 17, 18]

Тема 3. Планування і порядок фінансування видатків місцевих бюджетів

Практичне заняття 4

Видатки, що здійснюються з бюджетів сіл, їх об'єднань, селищ, міст районного значення. Видатки, що здійснюються з районних бюджетів і бюджетів обласного значення. Видатки місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів. Передача коштів між місцевими бюджетами на здійснення видатків місцевих бюджетів

Література [1, 2, 3, 4, 7, 12, 13, 16, 17, 18]

Тема 4. Міжбюджетні відносини та їх складові

Практичне заняття 5

Завдання та інструменти міжбюджетних відносин. Субвенції з державного бюджету на здійснення програм соціального захисту населення. Порядок перерахування міжбюджетних трансфертів. Особливості міжбюджетних трансфертів на сучасному етапі.

Література [1, 9, 12, 13, 14, 19]

Тема 5. Управління бюджетними ресурсами на регіональному рівні

Практичне заняття 6

Сутність управління бюджетними ресурсами. Основні завдання та функції фінансового управління. Казначейське обслуговування місцевих бюджетів. Звітність про виконання місцевих бюджетів.

Література [1, 2, 3, 4, 7, 10, 12, 13, 16, 19]

Тема 6. Фінансовий контроль на регіональному рівні

Практичне заняття 7

Контроль за дотриманням бюджетного законодавства. Організація бюджетного контролю на місцевому рівні. Аналіз виконання місцевого бюджету за доходами і видатками. Внесення змін до бюджетних призначень. Оцінка фінансового стану місцевого бюджету.

Література [1, 3, 7, 10, 12, 13, 16, 19]

Тема 7. Бюджетний потенціал регіональних фінансів

Практичне заняття 8

Сутність бюджетного потенціалу регіональних фінансів. Складові елементи бюджетного потенціалу регіональних фінансів. Аналіз забезпеченості регіону фінансовими ресурсами.

Література [1, 3, 8, 9, 10,15, 16]

3. ЗАВДАННЯ ДЛЯ РОЗРАХУНКІВ

Задача 1. На основі методу екстраполяції, визначити прогнозне значення доходів місцевого бюджету у наступному році.

Рік	1	2	3	4	5	6
Обсяг доходів, млн. грн.	11,2	13,4	12,5	13,5	13,7	14,0

Задача 2. Розрахувати прогнозне значення видатків місцевого бюджету на наступний рік методом простої екстраполяції та методом гармонійних ваг

Рік	1	2	3	4	5	6	7	8	9
Обсяг видатків, млн. грн.	10,0	11,1	12,4	12,5	13,7	13,9	19,0	15,9	19,0

Задача 3. Визначити кількісні показники тісноти зв'язку між чисельністю населення населеного пункту і розміром податкових надходжень до місцевого бюджету та зробити відповідні висновки.

Чисельність населення населеного пункту (тис.чол.), X	Податкові надходження (тис. грн.), Y
26,4	660,5
31,9	730,5
36,5	854,9
42,5	939,1
47,3	1067,5
53,6	1175,3

58,2	1221,3
63,5	1478,9
67,2	1670,6
72,9	1821,3

Задача 4. На основі коефіцієнту конкордації, визначити узгодженість думок експертів, щодо факторів, котрі необхідно враховувати при визначенні рейтингу регіону щодо формування бази доходів. Результати опитування зведено в таблиці:

Експерти	Фактори				
	I	II	III	IV	V
Експерт А	2	1	5	3	4
Експерт Б	3	2	4	1	5
Експерт В	1	2	4	3	5
Експерт Г	2	1	3	4	5

Задача 5. Визначити суму місцевих податків і зборів місцевого бюджету за такими даними: податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки – 650 млн. грн.; збір за провадження деяких видів підприємницької діяльності – 95 млн. грн.; податок на прибуток підприємств – 550 млн. грн.; збір за користування радіочастотним ресурсом України – 8 млн. грн.; єдиний податок – 35 млн. грн.; збір за спеціальне використання води – 65 млн. грн.; збір за спеціальне використання лісових ресурсів – 14 млн. грн.; фіксований сільськогосподарський податок – 25 млн. грн.; збір за місяця для паркування транспортних засобів – 82 млн. грн.

Задача 6. Проаналізувати структуру та динаміку доходів міського бюджету (в тис. грн.) за даними таблиці.

Найменування доходів за бюджетною класифікацією	Роки	
	1	2
Податкові надходження, в т.ч.		
Податки на доходи	6034	6543
Податок на прибуток підприємств комунальної власності	456	497
Плата за торговий патент	99	86
Місцеві податки і збори	643	764
Неподаткові надходження	6588	6864

Задача 7. Визначити окремо податкові і неподаткові надходження місцевого бюджету за такими даними: місцеві податки і збори – 533 млн. грн.; державне мито – 6,3 млн. грн.; надходження від штрафів та фінансових санкцій – 18,3 млн. грн.; плата за користування надрами – 9,5 млн. грн.; податок на прибуток підприємств, що належать до комунальної власності – 584,3 млн. грн.; доходи від власності та підприємницької діяльності – 12 млн. грн.; плата за торговий патент - 94 млн. грн.

Задача 8. За даними таблиці визначити та проаналізувати відхилення розподілу бюджетних ресурсів у відсотках у складі зведеного бюджету України.

Бюджети	Доходи	Видатки
Державний бюджет	54,1	51,5
Місцеві бюджети, у т.ч.	45,9	48,5
обласні, м. Києва	22,6	17
міст республіканського та обласного підпорядкування	14,2	17,9
районні	6,7	10,1
міст районного підпорядкування	0,8	0,9
селищні	0,5	0,8
сільські	1,1	1,8
Всього	100	100

Задача 9. Із запропонованих напрямів формування доходів міського бюджету визначити окремо суму податкових та неподаткових надходжень : податки на доходи – 16834 тис. грн.; доходи від некомерційного та побічного продажу – 15 тис. грн.; екологічний податок – 1 тис. грн.; акцизний податок – 3726 тис. грн.; плата за реєстрацію суб'єктів підприємницької діяльності – 5 тис. грн.; плата за утримання дітей у школах-інтернатах – 3 тис. грн.; збір за першу реєстрацію транспортного засобу – 887 тис. грн.; місцеві податки і збори – 637 тис. грн.; надходження від штрафів та фінансових санкцій – 13 тис. грн.

Задача 10. За даними таблиці проаналізувати структуру та динаміку видатків міського бюджету (в тис. грн).

Видатки міського бюджету за функціональною структурою	Роки	
	1	2
Державне управління	34628	36334
Правоохоронна діяльність	54750	45858
Освіта	64532	79264
Охорона здоров'я	76633	85342
Житлово-комунальне господарство	194750	219537
Цільові фонди	23435	23876
Резервний фонд	8939	9332

Задача 11. Доходи селища у звітному періоді склали:

Доходи	Сума, млн. грн.
податок з доходів фізичних осіб	35
реєстраційний збір за проведення державної реєстрації юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців	7
плата за ліцензії на певні види господарської діяльності та сертифікати, що видаються районними державними адміністраціями	12
збору за спеціальне використання лісових ресурсів державного значення;	6
плата за надані в оренду ставки, що знаходяться в басейнах річок загальнодержавного значення	8
плата за ліцензії на виробництво спирту етилового, коньячного і плодового, спирту етилового ректифікованого виноградного	13
плата за ліцензії на право експорту, імпорту та оптової торгівлі спиртом етиловим, коньячним та плодовим,	21
Всього	102

Визначити суму доходів, що закріплюються за бюджетом селища, а також суми надходжень до бюджетів району та області із селища

Задача 12. На основі наведених даних, визначити суму доходів, що враховуються та не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів

Доходи	Сума, млн. грн.
плата за ліцензії на право оптової торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами	120
податок на прибуток підприємства комунальної власності	340
плата за ліцензії на право роздрібною торгівлі алкогольними напоями та тютюновими виробами	560
плата за землю, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування	156
платежі за спеціальне використання природних ресурсів місцевого значення	80
збір за спеціальне використання лісових ресурсів державного значення	50
плата за надані в оренду ставки, що знаходяться в басейнах річок загальнодержавного значення	170
місцеві податки і збори	790
надходження від орендної плати за користування майновим комплексом та іншим майном, що перебуває в комунальній власності	158
податок з доходів фізичних осіб	144
плата за надані в оренду водні об'єкти місцевого значення	80
кошти від реалізації спадкового майна у разі відсутності спадкоємців за заповітом	15
Всього	1407

Задача 13. Спираючись на дані таблиці розрахувати суму доходів, що надходили до бюджету розвитку у звітному періоді до міста районного значення

Доходи	Сума, млн. грн.
податок на прибуток підприємств	830
кошти від відчуження майна, що перебуває в комунальній власності	740
податок з доходів фізичних осіб	430

єдиний податок для суб'єктів малого підприємництва, що зараховується до бюджетів місцевого самоврядування	480
збір за спеціальне використання лісових ресурсів державного значення	120
плата за надання місцевих гарантій	230
кошти від продажу земельних ділянок несільськогосподарського призначення або прав на них	760
платежі за користування надрами загальнодержавного значення	540
кошти від відшкодування втрат сільськогосподарського і лісгосподарського виробництва	370
Всього	2930

Задача 14. Визначити розмір доходів спеціального фонду обласного бюджету на основі наступних даних:

Доходи	Сума, млн. грн.
податок з власників транспортних засобів та інших самохідних машин і механізмів	70
плата за придбання торгових патентів пунктами продажу нафтопродуктів (автозаправними станціями, заправними пунктами)	330
збір за спеціальне водокористування	130
плата за торговий патент на здійснення деяких видів підприємницької діяльності	250
надходження до цільових фондів, утворених місцевою радою	310
грошові стягнень за шкоду, заподіяну порушенням законодавства про охорону навколишнього природного середовища внаслідок господарської та іншої діяльності	110
власні надходження бюджетних установ, що утримуються за рахунок місцевого бюджету	260
повернення кредитів, наданих з місцевого бюджету	630

молодим сім'ям на будівництво (реконструкцію) та придбання житла	
Всього	2020

Задача 15. Видатки міста районного значення у звітному періоді склали:

Видатки на:	Сума, млн. грн.
органи місцевого самоврядування міста	3
загальну середню освіту	
санаторно-курортну допомогу (санаторії для хворих на туберкульоз, санаторії для дітей та підлітків, санаторії медичної реабілітації	3,2
міській палац культури	2
позашкільну освіту (заходи районного значення з позашкільної роботи з дітьми)	5,1
дошкільну освіту	5,3
державні програми соціального захисту	4,5
районні та міські програми і заходи щодо реалізації державної політики стосовно дітей, молоді, жінок, сім'ї, у тому числі утримання та програми районних і міських центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді	4
оплату послуг з підготовки кваліфікованих робітників на умовах державного замовлення у професійно-технічних навчальних закладах державної та комунальної власності,	6
утримання зоопарку загальнодержавного значення державної власності	0,9
первинну медико-санітарну, амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу (лікарні широкого профілю, пологові будинки, станції швидкої та невідкладної медичної допомоги, поліклініки і амбулаторії, загальні стоматологічні поліклініки, а також дільничні лікарні, медичні амбулаторії, фельдшерсько-акушерські та фельдшерські пункти	6,8

Видатки на:	Сума, млн. грн.
державні програми розвитку фізичної культури і спорту: утримання та навчально-тренувальна робота дитячо-юнацьких спортивних шкіл усіх типів	5,4
на оплату послуг з підвищення кваліфікації та перепідготовки кадрів на умовах регіонального замовлення у навчальних закладах комунальної власності	3,7
філармонію, музичні колективи і ансамблі, театр обласного значення	2,8
державні програми підтримки будівництва (реконструкції) житла для окремих категорій громадян	3,3
навчальні заклади для громадян, які потребують соціальної допомоги та реабілітації: загальноосвітні школи-інтернати, загальноосвітні навчальні заклади для дітей-сиріт і дітей, позбавлених батьківського піклування, дитячі будинки, навчально-реабілітаційні центри	5,2
Всього	61,2

Визначити суму видатків що закріплюються за бюджетом міста а також суми видатків із бюджетів району та області

Задача 16. На основі наведених даних визначити суму видатків, що враховуються та не враховуються при визначенні обсягу міжбюджетних трансфертів

Видатки на:	Сума, млн. грн.
місцеву пожежну охорону	2,3
спеціалізовану амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу	2,7
місцеві програми розвитку житлово-комунального господарства та благоустрою населених пунктів	2,8
державні програми з розвитку фізичної культури і спорту	2,5
державні театральні-видовищні програми	1,2

Видатки на:	Сума, млн. грн.
компенсаційні виплати за пільговий проїзд окремих категорій громадян	1,4
спеціалізовану амбулаторно-поліклінічну та стаціонарну допомогу (спеціалізовані лікарні, поліклініки, включаючи стоматологічні, центри, диспансери, госпіталі для інвалідів Великої Вітчизняної війни, будинки дитини, станції переливання крові	
проведення місцевих виборів у випадках, передбачених законом, і місцевих референдумів	12
підвищення кваліфікації депутатів місцевих рад	0,2
обслуговування місцевого боргу	4,9
експлуатацію дорожньої системи місцевого значення	7,2
заклади соціального захисту для бездомних громадян, центри соціальної адаптації осіб, звільнених з установ виконання покарань	1,6
заходи з організації рятування на водах	0,1
державні програми з розвитку фізичної культури і спорту	0,45
Всього	39,35

Задача 17. Розрахувати суму офіційних трансфертів місцевого бюджету за такими даними: місцеві податки і збори становили 10 тис. грн., податок з підприємств комунальної форми власності – 12 тис. грн., дотації – 4 тис. грн., субвенції – 5 тис. грн., плата за землю - 3 тис. грн.

Задача 18. Визначити суму офіційних трансфертів місцевого бюджету за такими даними: дотації з Державного бюджету – 4800 млн. грн.; надходження коштів з бюджетів нижчих рівнів – 1800 млн. грн.; субвенції – 2200 млн. грн.; невикористані кошти цільового фінансування – 600 млн. грн.; місцеві податки і збори – 1400 млн. грн.

Задача 19. За даними таблиці визначити відсоток виконання надходження дотації місцевим бюджетам.

Зведені бюджети областей та АР Крим	Дотації вирівнювання місцевим бюджетам, тис. грн.	
	Враховано в розрахунку при затвердження державного бюджету	Виконання
Автономна республіка Крим	275345,6	198465,4
Вінницька	244585,0	139806,9
Волинська	189030,6	125677,0
Київська	347693,9	257659,5
Хмельницька	267874,5	164584,2

Задача 20. Визначити суму офіційних трансфертів місцевого бюджету за такими даними: місцеві податки і збори – 30 тис. грн.; податок з підприємств комунальної власності – 34 тис. грн.; дотації вирівнювання – 14 тис. грн.; субвенції на здійснення програм соціального захисту – 17 тис. грн.; субвенції на виконання інвестиційних проектів – 27 тис. грн.

Задача 21. На основі даних зведеного бюджету Рівненської області визначити рівень бюджетного забезпечення регіону.

4. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

Студенти самостійно опрацьовують питання нищенаведених тем, використовуючи рекомендовану літературу (табл. 1).

Таблиця 1

Рекомендовані завдання для самостійної роботи

№	Тема самостійної роботи	Короткий зміст	Рекомендована література
1	2	3	4
1	Економічний зміст	Світовий досвід формування інституту місцевого	1, 3, 4, 7, 10,12, 13,

	та роль регіональних фінансів	самоврядування. Міжнародні стандарти організації місцевих фінансів.	16, 19
2	Управління фінансами і фінансовий контроль на регіональному рівні	Звітність про виконання місцевих бюджетів. Відповідальність за бюджетні правопорушення.	1, 2, 3, 8, 11,12, 13,
3	Фінансове забезпечення підприємств комунальної власності	Особливості планування доходів і видатків комунальних підприємств Планування видатків місцевих бюджетів на утримання ЖКГ	11,12, 13,
4	Основи організації фінансів місцевих органів влади у зарубіжних країнах	Досвід розвитку комунального кредиту за кордоном. Фінанси муніципальних підприємств. Міжбюджетні відносини в зарубіжних країнах	3, 5, 14, 15, 16, 17

5. ПИТАННЯ ГАРАНТОВАНОГО РІВНЯ ЗНАТЬ З ДИСЦИПЛІНИ «ФОРМУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ»

1. Чому місцеві фінанси є складовою частиною загальнодержавних фінансів?
2. Охарактеризуйте сутність фінансової політики і роль місцевих органів влади в її реалізації.
3. Які основні закони складають правову базу місцевих фінансів?
4. Які концептуальні підходи щодо розвитку місцевих бюджетів запропоновані Бюджетним кодексом?
5. Чому місцеві бюджети є основною складовою місцевих фінансів?
6. Дайте характеристику бюджетним відносинам, які виникають у процесі формування та виконання місцевих бюджетів різного рівня.
7. Охарактеризуйте види місцевих бюджетів, які формуються і функціонують в Україні.
8. Яка роль місцевих бюджетів у соціальному та економічному розвитку регіонів?

9. Який порядок складання проектів місцевих бюджетів?
10. Назвіть повноваження місцевих органів влади щодо формування і виконання бюджету.
11. Які функції у бюджетному процесі виконує Державне казначейство?
12. Які функції у бюджетному процесі виконують фінансові управління?
13. Які функції у бюджетному процесі виконує Державна податкова служба?
14. Які функції у бюджетному процесі виконує Державна аудиторська служба?
15. Яку мету має аудит бюджетних установ? Чим він відрізняється від звичайного бюджетного контролю?
16. Назвіть джерела доходів місцевих бюджетів.
17. Охарактеризуйте зміст, структуру та динаміку доходів місцевих бюджетів.
18. Назвіть методи мобілізації грошових коштів до місцевих бюджетів.
19. Назвіть склад податкових доходів місцевих бюджетів.
20. Визначте склад неподаткових доходів місцевих бюджетів.
21. Охарактеризуйте загальнодержавні податки і збори та нормативи відрахувань, які закріплюються за місцевими бюджетами.
22. Яким чином здійснюється розподіл доходів між місцевими бюджетами різних рівнів?
23. Дайте характеристику власним доходам місцевих бюджетів.
24. З якою метою здійснюється прогноз доходів місцевих бюджетів? Які методи для цього застосовуються?
25. Назвіть зміст та структуру видатків місцевих бюджетів.
26. Назвіть критерії розмежування видатків між бюджетами.
27. У чому полягає суть кошторисного фінансування?
28. Назвіть стадії виконання бюджету за видатками.
29. Які існують напрямки вдосконалення бюджетного планування?
30. Назвіть показники результативності, які характеризують бюджетну програму. Наведіть приклади.
31. Назвіть складові боргу місцевого самоврядування.
32. Визначте головну мету державної регіональної бюджетної політики.
33. Назвіть основні завдання державної регіональної бюджетної політики.

34. Якими факторами обумовлена необхідність бюджетного вирівнювання в Україні?
35. Назвіть правові засади державної регіональної бюджетної політики.
36. Які заходи застосовуються в Україні з метою фінансового вирівнювання регіонів?
37. Які проблеми була притаманні міжбюджетним відносинам в Україні до прийняття Бюджетного кодексу?
40. У чому полягає основна мета міжбюджетних відносин?
41. Поясніть сутність індексу податкоспроможності місцевого бюджету.
42. Охарактеризуйте фіскальне значення коефіцієнта вирівнювання у формулі міжбюджетних трансфертів.
43. Які існують підстави для внесення змін в рішення про місцевий бюджет?
44. Яким чином визнається факт перевиконання дохідної частини загального фонду місцевого бюджету?
45. Яким чином визнається факт недоотримання доходів загального фонду місцевого бюджету?
46. Які показники характеризують фінансовий стан місцевого бюджету?
47. Що таке касове виконання бюджету?
48. У чому сутність і переваги казначейської системи обслуговування бюджету?
49. Дайте визначення бюджетного контролю як функції управління.
50. Назвіть суб'єктів бюджетного контролю та їх основні повноваження в бюджетному процесі.
51. Визначте завдання внутрішнього бюджетного контролю.
52. На яких стадіях бюджетного процесу застосовується зовнішній контроль і аудит. Які органи у ньому задіяні?

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456–VI [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>
2. Бюджетне забезпечення територіальних громад України: тенденції останніх років [Електронний ресурс] // Галузевий моніторинг. – 2012. – № 9. – Режим доступу :

<https://dialogueauc.org.ua/sites/all/sites/dialogueauc.org.ua/files/files/mon9.pdf>

3. Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» № 280/97-ВР від 21.05.1997 / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997. № 24. 170 с.
4. Васильєва Н. В., Гринчук Н. М., Дерун Т. М., Куйбіда В. С., Ткачук А.Ф. Місцевий бюджет і фінансове забезпечення об'єднаної територіальної громади: практичний посібник. Київ : 2017. 117 с.
5. Дерун Т. М. Практичний посібник з питань формування спроможних територіальних громад / Т. М. Дерун. Київ : АМУ, 2015. 40 с.
6. Дума В.Л. Оцінка податкової складової бюджетного потенціалу місцевих фінансів / В.Л. Дума // Вісник НУВГП. – № 2. – 2017. – С.11–21.
7. Дума В.Л. Роль місцевих бюджетів у формуванні регіональних фінансів / В.Л. Дума // Вісник НУВГП. – № 2. – 2014. – С.122–128.
8. Мельник Л.М., Дума В. Л. Сутність, природа та особливості формування бюджетного потенціалу на регіональному рівні / Л.М. Мельник, В.Л. Дума // Бізнес-інформ. – 2015. – № 12. – С.276 – 281.
9. Мельник Л.М., Дума В.Л. Вплив системи міжбюджетних відносин на бюджетний потенціал регіону / Л.М. Мельник, В.Л. Дума // Економіка та суспільство. Електронне наукове фахове видання Мукачівського державного університету. – 2016. – № 7. – С. 793–799.
10. Мельник Л.М., Дума В.Л. Сутність, природа та особливості формування регіональних фінансів / Л.М. Мельник, В.Л. Дума // Зб. наукових праць «Проблеми раціонального використання соціально-економічного і природно – ресурсного потенціалу регіону : фінансова політика та інвестиції».– 2014. – № 4. – С.133–144.
12. Місцеві фінанси: навч. посіб / М.М. Буднік, Л.С. Мартюшева, Н.В. Сабліна. Київ : ЦУЛ, 2009. 334 с.
13. Місцеві фінанси : навчальний посібник / К.М. Вдалимнров, Н.І. Чуйко, О.Ф. Рогальський. Херсон : Олді-плюс, 2006. 352
14. Муниципальні фінанси: навч. посіб. / За ред. д.е.н., проф. О.П. Кириленко. Тернопіль: Астон, 2015. 360 с.
15. Прогнозування розвитку територій. Бюджетне прогнозування:навч. посіб. / В. В. Мамонова [та ін.]; за заг. наук. ред. М. М. Білинської. Київ : НАДУ, 2014. 200 с.

16. Прогнозування та управління соціально-економічними процесами в регіоні : монографія / за наук. ред. В. С. Загорського Львів: ЛРІДУНАДУ, 2016. 238 с.
17. Сорока М.П. Якімчук А.Ю. Формування регіонального бюджету: навч. посібн. Рівне: НУВГП, 2012. 212 с.
18. Податковий кодекс України № 2755-VI від 02.12.2010 : остання редакція від 01.01.2011 / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>
19. Сазонець І.Л. Управління місцевими фінансами : [навч. посібник] / І.Л. Сазонець, Т.В. Гринько, Г.Ю. Придатко. Київ : ЦНІ, 2006. 263 с.

Електронні джерела

1. www.mifin.gov.ua – офіційний сайт Міністерства фінансів України.
2. www.bank.gov.ua – офіційний сайт Національного банку України.
3. www.kmu.gov.ua – офіційний сайт Кабінету міністрів України.
4. www.rada.gov.ua – офіційний сайт Верховної ради України.
5. www.ukrstat.gov.ua – офіційний сайт Департаменту статистики України.